

دعاوی حقوقی چک و سفته به زبان ساده

مولفین:

بهروز سلطانی

افشین دوباش

سعید آینه بندی

مهران جعفری

ویراستار: شهلا رضایی

انتشارات فرزندگان دانشگاه

۱۳۹۷

عنوان قرارداد	۱	ایران. قوانین و احکام	۱
عنوان و نام پدیدآور	۲	Iran. Laws, etc	۲
مشخصات نشر	۳	دعای حقوقی چک و سفته به زبان ساده/ مؤلفین بهروز سلطانی، او دیگران	۳
مشخصات ظاهری	۴	تهران: فرزندگان دانشگاه، ۱۳۹۷.	۴
شابک	۵	ص: ۱۸۸	۵
وضعیت فهرست نویسی	۶	۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۹۵-۵-۳	۶
یادداشت	۷	فیبا	۷
یادداشت	۸	مؤلفین بهروز سلطانی، افشین دریاپاس، سعید آینه بندی، مهران جعفری.	۸
موضوع	۹	کتابنامه	۹
موضوع	۱۰	چک -- ایران -- دعاوی	۱۰
موضوع	۱۱	Checks -- Iran -- Claims	۱۱
موضوع	۱۲	چک -- قوانین و مقررات -- ایران	۱۲
موضوع	۱۳	Checks -- Law and legislation -- Iran	۱۳
موضوع	۱۴	سفته -- ایران -- دعاوی	۱۴
موضوع	۱۵	Promissory notes -- Iran -- Claims	۱۵
موضوع	۱۶	سفته -- قوانین و مقررات -- ایران	۱۶
موضوع	۱۷	Promissory notes -- Law and legislation -- Iran	۱۷
موضوع	۱۸	رویه قضایی -- ایران	۱۸
موضوع	۱۹	Jurisprudence -- Iran	۱۹
شماره افزوده	۲۰	سلطانی، بهروز، ۱۳۵۶-	۲۰
رد بنوی کنگره	۲۱	۱۳۹۷ v. ۱۳۹ KMH	۲۱
رد بنوی دیویی	۲۲	۳۶۱.۹۶	۲۲
شماره کتابشناسی ملی	۲۳	۱۵۰	۲۳

انتشارات فرزندگان دانشگاه

دعای حقوقی چک و سفته به زبان ساده

تألیف: بهروز سلطانی - افشین دریاپاس - سعید آینه بندی - مهران جعفری

ناشر: فرزندگان دانشگاه

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۹۵-۵-۳

مرکز فروش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، کوچه مینا، پلاک ۲۹، طبقه سوم

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶ - ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار.....
۹	بخش اول.....
۹	«کلیات».....
۴۳	بخش دوم.....
	دادرسی در دعاوی حقوقی مربوط به مطالبه وجه (مبلغ) مندرج در چک و خسارات
۴۳	قانونی.....
۱۵۳	بخش سوم.....
	دادرسی در دعاوی حقوقی مربوط به ابطال چک، ظهرنویسی، ضمانت و استرداد چک
۱۵۳	
۱۸۵	منابع و مآخذ.....

پیشگفتار

دعای حقوقی مختلفی را می توان در خصوص چک مطرح نمود که در عمل و رویه قضایی به دو دعای مطالبه وجه مندرج در چک به انضمام خسارتهای قانونی و دعای ابطال و استرداد چک بیشتر از سایر دعای پرداخته شده است. مبنای دعای مربوط به ابطال چک، ابطال ظهنویسی و ابطال ضمانت علی الاصول فقدان شرایط ماهوی چک، وجود قصد و رضا و اهلیت در شخص امضاءکننده است، بنابراین اگر خواهان دعای ابطال، بتواند ثابت کند که در هنگام امضاء، اهلیت نداشته و یا در امضاء اکراه یا اجبار شده است، می تواند در این دعای پیروز گردد. از جمله دعای شایع دیگر در چک، دعوی استرداد چک می باشد که ممکن است بر مبنای ابطال و بی اعتباری چک به جهت فقدان شرایط ماهوی، ابطال و بی اعتباری تعهد منشأ در روابط بلافضل، فسخ، فسخ و سقوط تعهدات روی دهد. چک به عنوان یکی از شاخص ترین اسناد تجاری، وسیله ای است که اگر به طور صحیح مورد استفاده قرار گیرد، ثمرات آن در شکوفایی تجارت و اقتصاد کشور عبرت بل انکار خواهد بود. بالعکس، بکارگیری چنین سندی در جهت خلاف اهدافی که برای آن در نظر گرفته شده است و از طرفی عدم کنترل قانونی موجب سلب اعتماد عمومی و خصوصاً تجار می گردد. نهایت سیستم تجارت و اقتصاد کشور بیمار گشته و سوء استفاده از این اسناد بالا می گیرد. اغلب پرداختها خصوصاً در داخل کشور با استفاده از این سند معمول است. با این حال نواقص قانونی و نیز عدم وجه استفاده کنندگان از چک به مقررات موجود، از جمله عللی است که موجب بروز دعای راجع به چک شده و متأسفانه درصد بالایی از کل دعای مطروحه نزد مراجع قضایی، ناشی از این امر می باشد.

در چک مرور زمانهای یک ساله و دو ساله، پنج ساله و ده ساله با رعایت شود. ضمانت اجرای عدم رعایت مرور زمانهای یک ساله و دو ساله پس از گواهی عدم پرداخت برای طرح دعوی، موجب سقوط حق اقامه دعوی دارنده علیه ظهنویسان و در برخی از موارد علیه صادرکننده چک خواهد شد. چنانچه چکی که به یک شخص حقوقی متعلق است، بوسیله تمامی اشخاصی که صلاحیت صدور چک را دارند، امضاء نشده باشد و یا شرایط اساسنامه شرکت در خصوص صدور اینگونه چکها رعایت نشده باشد، پیرامون مسئولیت حقوقی و کیفری امضاءکننده

تردید چندانی وجود ندارد، لیکن در خصوص مسئولیت حقوقی شرکت و شخص حقوقی اختلاف نظر وجود دارد. عدم رعایت شرایط شکلی در اسناد تجاری بویژه چک موجب آن می شود که شخصی که مورد رجوع قرار گرفته است بتواند در مقابل خواهان، به ایراداتی چون ایرادات مربوط به عدم رعایت شرایط شکلی استناد کند. گرچه قانونگذار در قانون تجارت شرایطی را برای چک در هنگام صدور ذکر می کند، اما باید خاطر نشان ساخت که فقدان برخی از شرایط در هنگام صدور چک، تأثیری در اعتبار سند تجاری از حیث چک بودن نخواهد داشت. کلیه مسئولین چک، می توانند برابر دارندة آن به ایراداتی که موسوم به ایرادات مربوط به شرایط ماهوی می باشد، استناد کنند و با اثبات آنها خود را از مسئولیت مبری بدانند. ایراداتی چون فقدان قصد و رضا در امضاء کننده، فقدان اهلیت امضاء کننده، نامشروع بودن جهتی که چک به خاطر آن صادر شده است می تواند، هر یک از مسئولین سند تجاری را که این ادعا را ثابت نمودند، از مسئولیت مبری کند. بنابراین دعاوی ابطال چک، نظریسی و ضمانتی، بدین جهت قابلیت طرح و اثبات را در محکمه داشته و مدّعی باید بر جقی تعادل عمومی دادرسی نسبت به این موارد اقدام کند. بر این اساس می توان اظهار نظر نمود که چک به عنوان یک سند تجاری، از گردش زیادی در جامعه برخوردار است و عملاً در غالب موارد برای سفته را نیز می گیرد و نزد مردم نیز از مقبولیت زیادی برخوردار می باشد، لذا مباحث زیادی پیرامون این سند تجاری بویژه در رویه قضایی مطرح می شود که مطالعه مستقل آنها هم برای دانشجویان و هم برای اصحاب تجارت می تواند تا حدودی موضوع را روشن ساخته و دشواریهای موجود در این زمینه را کاهش دهد.